

УДК 81'1.001

DOI: 10.31558/1815-3070.2022.43.5

ТЕМАТИКО-ІДЕОГРАФІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЦІННОСТІ 'ЗДОРОВ'Я' В АНГЛІЙСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ

У статті здійснено спробу виробити поглиблені уявлення про цінність 'здоров'я' у фразеології англійської мови. Здоров'я позиціоновано як важливий фрагмент ціннісної картини світу англійців, що знаходить відбиття у відповідних фразеологічних одиницях англійської мови з семантикою здоров'я / нездоров'я. У дослідженні вперше здійснено тематико-ідеографічне моделювання цінності 'здоров'я' в англійській фразеології з опертям на Міжнародну класифікацію функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я.

Ключові слова: тематико-ідеографічне моделювання, фразеосемантичне поле, фразеосемантична група, фразеосемантична підгрупа, ціннісна картина світу, цінність 'здоров'я'.

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Проблеми фізіолого-психологічного стану (здоров'я або нездоров'я) сучасної людини мають першочергове значення у її житті. У психолінгвістичних (див. праці М. Орап), соціологічних (див. праці Н. Антонової), педагогічних (див. праці В. Федорець і О. Ключко), лінгвістичних (див. праці А. Баліної, Д. Салімової, О. Усачової, М. Чижової) дослідженнях останніх років популярності набуває ціннісний аспект здоров'я. Наголосимо також, що велику вагу у сучасних фразеологічних розвідках має фразеоідеографічна класифікація, яку використовують, напр.: Н. Павленко для виявлення та висвітлення особливостей реалізації гендерного компонента в структурі та семантиці фразеологічних одиниць сучасної англійської мови (Павленко 2017), Н. Тодорова для комплексного аналізу фразеологічних одиниць просторової семантики в українській та англійській мовах (Тодорова 2018), О. Федіна для виявлення ознак концепту *людина*, вербалізованого у фразеології російської мови, способів їх маніфестації як засобів представлення образу людини (Федіна 2020) тощо.

Актуальність статті зумовлена необхідністю вироблення поглиблених уявлень про цінність 'здоров'я' у фразеології англійської мови.

Об'єктом у роботі постає здоров'я як фрагмент ціннісної картини світу. **Предметом** є фразеологізми англійської мови з семантикою здоров'я / нездоров'я.

Мета статті: здійснити тематико-ідеографічне моделювання цінності 'здоров'я' в англійській фразеології з опертям на Міжнародну класифікацію функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я. Успішна реалізація мети передбачає вирішення таких завдань: 1) визначити складники тематико-ідеографічної парадигми фразеологічних одиниць із семантикою здоров'я / нездоров'я; 2) встановити їх кореляцію зі складниками Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я; 3) опрацювати тематико-ідеографічну класифікацію цінності 'здоров'я' в англійській фразеології.

Матеріал дослідження становлять 750 фразеологізмів із семантикою здоров'я / нездоров'я, зафіксованих в авторитетних фразеологічних словниках англійської мови.

лійської мови (Siefring 2004; The Free Dictionary's Idioms dictionary) і понад 1 000 мікроконтекстів їх вживання.

Методологічну базу статті становлять основні положення: *фразеології англійської мови* (О. Кунін (Кунин 1970; Кунин 1996), Р. Мун (Moon 1998), С. Фідлер (Fiedler 2007)); *аксіології* (Л. Баєва (Baeva 2017)), Г. Вижлецов (Выжлецов 2017)) та *лінгвоаксіології* (Н. Арутюнова (Арутюнова 1988)), Т. Космеда (Космеда 2000)); *фразеологічної ідеографії* (М. Алефіренко (Алефіренко 1987)), Ж. Краснобаєва-Чорна (Краснобаєва-Чорна 2020)).

Наукова новизна дослідження зумовлена тим, що *вперше* Міжнародну класифікацію функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (далі МКФ) застосовано для лінгвістичного дослідження цінності 'здоров'я' (на матеріалі англійської фразеології). МКФ – це багатоцільова класифікація, призначена для міждисциплінарного використання та спрямована на: а) забезпечення наукового підґрунтя для розуміння та вивчення здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям, наслідків і чинників, що їх визначають; б) запровадження спільної мови для опису здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям, з метою поліпшення взаєморозуміння між різними користувачами (напр., працівниками охорони здоров'я та соціальної сфери, науковими працівниками, адміністраторами та громадськістю та ін.); в) забезпечення можливості порівняння інформаційних даних з різних країн, сфер медикосанітарної допомоги тощо); г) опрацювання систематизованої схеми кодування для інформаційних систем здоров'я. Закцентуємо, що одиницею класифікації постає категорія в доменах здоров'я (напр., зір, слух, ходьба, навчання та запам'ятовування тощо) і доменах, пов'язаних зі здоров'ям (напр., транспортування, освіта та соціальна взаємодія тощо). МКФ описує ситуацію особи в межах низки доменів здоров'я і доменів, пов'язаних зі здоров'ям, з оперттям на контекст чинників середовища й особистісних чинників.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості їх використання під час викладання дисциплін із сучасної англійської фразеології, лінгвоаксіології та лінгвокультуроології, міжкультурної комунікації тощо у закладах вищої освіти; у фразеографічній практиці для укладання ідеографічного або комп'ютерного словників.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Опис специфіки цінності 'здоров'я' здійснено шляхом опрацювання тематико-ідеографічної класифікації ФО, тобто через фразеотематичні групи (ФТГ), фразеосемантичні поля (ФСП), фразеосемантичні групи (ФСГ) і фразеосемантичні підгрупи (ФСПГ), де:

- ФТГ – сукупність фразеосемантичних полів, об'єднаних однією темою (тема 'здоров'я');
- ФСП – сукупність фразеосемантичних груп, об'єднаних за функційним (сема 'функції організму' (фізіологічні функції систем організму (в тому числі психологічні функції)) та структурним (сема 'структури організму' (анатомічні частини тіла, органи, кінцівки та їх складові)) параметрами організму людини;
- ФСГ – сукупність фразеосемантичних груп, об'єднаних однією архісемою, що наявна у фразеологічному значенні всіх членів групи та відображає їх спільні

категорійні властивості й ознаки (у нашому випадку семи ‘психічні функції’, ‘сенсорні функції та біль’, ‘функції голосу та мовлення’, ‘функції серцево-судинної, імунної, дихальної систем та системи крові’, ‘функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи’, ‘урогенітальні та репродуктивні функції’, ‘нервово-м’язові, кісткові та рухові функції’, ‘функції шкіри та пов’язаних з нею структур’ (ФСП «Функції організму») та ‘структури нервової системи’, ‘око, вухо та пов’язані з ними структури’, ‘структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні’, ‘структури серцево-судинної, імунної та дихальної систем’, ‘структури, пов’язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою’, ‘структури, пов’язані з уrogenітальною та репродуктивною системами’, ‘структури, пов’язані з рухом’, ‘шкіра та пов’язані з нею структури’ (ФСП «Структури організму»));

– ФСПГ – сукупність ФО, об’єднаних диференційною семою, за якою розрізняють одиниці того самого класу і яка пов’язує їх опозитивними відношеннями схожості або протиставлення. Семантика фразеологізмів у ФСПГ корелює з цінністю ‘здоров’я’ та з нецінністю ‘нездоров’я’ (порушення, розлад або хвороба). Важливе значення у розумінні останніх мають порушення – проблеми, що виникають у функціях або структурах організму, напр., істотне відхилення або втрата. Конститутивними ознаками порушень постають:

1) порушення структури можуть включати аномалію, дефект, втрату або інше значне відхилення в структурах тіла;

2) порушення є відхиленнями від певних загальноприйнятих популяційних стандартів біомедичного стану організму та його функцій, і визначення їх складових здійснюване спеціалістами, які оцінюють фізичне та психічне функціонування щодо стандартів;

3) порушення можуть бути тимчасовими або постійними; прогресивними, регресивними або статичними; періодичними або тривалими. Відхилення від популяційної норми може бути незначним або суттєвим і може змінюватися з часом;

4) порушення не залежать від етіології або способу розвитку; напр., втрата зору або кінцівки може виникнути внаслідок генетичної аномалії або травми. Крім того, за наявності порушення, наявна і дисфункція функцій або структур організму, але це може бути пов’язано з різними захворюваннями, розладами або фізіологічними станами;

5) порушення можуть бути частиною або проявом стану здоров’я, але вони не обов’язково вказуватимуть на наявність захворювання, або на те, що особа повинна вважатися хворою;

6) порушення є ширшими та більш комплексними, ніж розлади або хвороби; наприклад, втрата ноги є порушенням структури тіла, але не розладом або хворобою;

7) порушення можуть спричиняти інші порушення; напр., відсутність м’язової сили може погіршити функції руху, функції серця можуть бути пов’язані з порушенням функцій органів дихання, а порушення сприйняття може бути пов’язане з функціями мислення;

8) порушення класифікують у категоріях із використанням визначених критеріїв ідентифікації (напр., наявність або відсутність щодо порогового рівня). Ці

критерії однакові для функцій і структур організму: а) втрата або відсутність; б) редукція; в) додавання або надлишок; г) відхилення.

У складі аналізованої ФТГ виокремлюємо такі складники:

1. ФСП «Функції організму»

1.1. ФСГ «Психічні функції»

1.1.1. ФСПГ «Глобальні психічні функції»: Функції свідомості: *raise (one's) consciousness* 'to increase one's awareness or understanding of one's own needs or the needs of others' *Traveling abroad really **raised my consciousness** about the plight of the poor around the world.* Функції орієнтації: *be like finding a needle in a haystack* 'to be very difficult to locate' *I really need to tidy up my office. Whenever I need a specific document, it's **like finding a needle in a haystack!**; Trying to find my contact lens on the floor was **like finding a needle in a haystack.*** Інтелектуальні функції: *no one ever went broke underestimating the intelligence of...* 'people being swindled won't realize or question it, which makes them a prime source of income for others' A: «*We can't sell this shoddy product to people!*»; B: «*Oh please, **no one ever went broke underestimating the intelligence of the American people.***».

1.1.2. ФСПГ «Глобальні психосоціальні функції»: Функції темпераменту та особистості: *good nature* 'a kindly, affable, beneficent, and / or obliging propensity or personality' *Mark's **good nature** has made the death of my mother so much easier to bear; It was thanks to the **good nature** of my thesis supervisor that I felt so confident writing my dissertation; Margaret has such a **good nature**, always willing to lend a hand no matter what the task may be.* Функції волі та прагнення: *(one's) heart's desire* 'something one very much wants or needs' *After my six-month tour in Iraq, **my heart's desire** is just to see my husband again; Come on, she's three years old, and **her heart's desire** is a pony – we can't get her everything she wants for her birthday; I know **your heart's desire** is to become an actor, but that career has a very low probability of success.* Функції сну: *morning dreams come true* 'if you dream something in the morning, it will really happen' *As I was sleeping through the sound of my alarm clock this morning, I dreamed I was late to work. That **morning dream definitely came true.***

1.1.3. ФСПГ «Специфічні психічні функції»: Функції уваги: *attract (one's) attention* 'to cause one to notice or become interested in someone or something' *That gorgeous guy **attracted my attention** the second he walked through the door; I started coughing to try to **attract the hostess's attention**; In a flashy car like that, you'll definitely **attract other people's attention!*** Функції пам'яті: *a memory like a sieve* 'the tendency to be exceptionally forgetful or absentminded; a poor memory' *I need to start getting more sleep at night, because lately I've had **a memory like a sieve**; John has **a memory like a sieve** – I had to leave him three separate reminders about the play tomorrow night!; Mom has **a memory like a sieve**, so don't bother asking her – there's no way she'll remember.*

1.1.4. ФСПГ «Психомоторні функції»: Функції емоцій: *boil with (an emotion)* 'to express or feel an emotion, typically anger, very intensely' *Things are often tense between my mom and my aunt, so when they had to spend days together on our family vacation, they were soon **boiling with anger**; When I saw that someone had backed into my new car, I immediately **boiled with rage.*** Функції мислення: *blue-sky thinking*

‘thinking that is not limited to commonly accepted norms or beliefs’ *Everyone said Einstein was a fool when he was growing up, but his **blue-sky thinking** led to some of the greatest scientific advances of his time.*

1.1.5. ФСПГ «Когнітивні функції вищого рівня»: Психічні функції мовлення: *burst into speech* ‘to begin speaking, often suddenly or passionately’ *After hearing about everyone else’s displeasure with her, she **burst into speech** in defense of her actions; Hubert is a very shy boy, so I wouldn’t expect him to **burst into speech** in the presence of strangers.* Функції обчислення: *back-of-the-envelope calculation* ‘a calculation or mathematical formulation that is approximated in a quick, informal, and rough manner, as might be sketched out on a scrap of paper (such as the back of an envelope)’ *When it came time to pay the bill, we had to do some **back-of-the-envelope calculations** to figure out who owed how much.*

1.2. ФСГ «Сенсорні функції та біль»: *tunnel vision* ‘condition in which one’s field of vision narrows to a point directly in front of one’s eyes, without the ability to see peripherally’ *I started getting **tunnel vision** from such a rapid change in altitude; hear (one) loud and clear* ‘to be clearly able to hear and understand what one is saying over the telephone or radio’ *Yes, ground control, I **hear you loud and clear; We’re hearing you loud and clear, Reggie. You can go ahead and bring your rig into the station; taste for something** ‘a desire for a particular food, drink, or experience’ When she was pregnant, Mary often had **a taste for pickles; new car smell** ‘the scent associated with the inside of a brand new vehicle, caused by the plastics and other materials inside it’ *Boy, I love that **new car smell**, don’t you?; touch (oneself)* ‘to touch or fondle one’s genitals’ *Get your hands out of your pants and stop **touching yourself!**; phantom (limb) pain* ‘the pain that accompanies the sensation that an amputated limb is still present’ *The **phantom limb pain** is really bad today, ugh. It’s so weird to have pain in a part of my body that isn’t even there!; A: «I just can’t understand what causes someone to feel **phantom pain**»; B: «Apparently the brain receives faulty messages from nerves in the remaining portion of the amputated limb».**

1.3. ФСГ «Функції серцево-судинної, дихальної систем та системи крові»: *(one’s) heart out* ‘to the maximum possible degree; as intensely as possible’ *What did you say to upset your brother? He’s been crying **his heart out** upstairs for the last half hour!; You all played your **hearts out** today and gave it everything you had. I’m proud of you; We were able to find the trapped girl because she kept screaming **her heart out; breathe out** ‘to exhale’ The doctor held the stethoscope to my chest and asked me to breathe in and then **breathe out; When you do this meditation, try to imagine that you are **breathing** your stress **out** with each exhale; bleed out** ‘to drain some or all the blood from a person or animal’ *Doctors used to use leeches to **bleed out** their patients, thinking they could help get rid of «bad» blood.**

1.4. ФСГ «Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи»: *have a strong stomach* ‘to have the ability to eat foods that others may find unusual, unpalatable, or too spicy without experiencing any ill effects like nausea or upset stomach’ *My husband **has such a strong stomach** that he can eat a ghost pepper and feel perfectly fine afterward; You must **have a strong stomach** if you’re eating pickles with peanut butter!; hormone therapy* ‘a medical intervention in which hormones are

used as a course of treatment for a particular illness' *My grandmother is now undergoing **hormone therapy** for her cancer – I sure hope it works.*

1.5. ФСГ «Урогенітальні та репродуктивні функції»: *urine test* 'a test in which one's urine is analyzed for the presence of illicit drugs' *The company makes everyone take a **urine test** at the end of the week; You're going to have to pass these **urine tests** if you want to stay out of prison on parole; sex kitten* 'a woman with enormous sexual potential' *He thought he was getting a **sex kitten**, but she turned out to be just a plain cat; a visit from (Aunt) Flo* 'the time during which a woman menstruates; a woman's period' *I always get horrible cramps whenever I get a **visit from Aunt Flo**; Do you think you might be pregnant? How long has it been since you've had a **visit from Flo**?; Do you have any tampons? I seem to have gotten a **visit from Aunt Flo** a bit earlier than expected!; in the (pudding) club* 'pregnant' *This is my sister's first time **in the club**, and she's pretty nervous about the whole thing. But mom and I went through it enough times that she'll have no shortage of advice; Social media has been inundated with rumors that the pop star is **in the pudding club** following the emergence of some revealing paparazzi pictures online.*

1.6. ФСГ «Нервово-м'язові, кісткові та рухові функції»: *ball of muscle* 'someone who is very physically strong and fit' *I didn't realize Joe was going to the gym so much. He's a real **ball of muscle** these days!; (all) skin and bone(s)* 'extremely thin, possibly even emaciated' *I know the merger has been stressful, but have you been eating? Because you're **all skin and bones** these days; The children in the village were **skin and bones** by the time foreign aid arrived; A: «I hardly recognized Stan because he's **skin and bone** now». «Yeah, I heard he's been pretty sick these last few years»; make a run for it* 'to run in order to escape something or to reach a destination quickly, perhaps before a certain time or before something happens' *Our taxi was late picking us up, so we're going to have to **make a run for it** when we get to the station; I couldn't wait to get out of school, and I **made a run for it** as soon as the bell rang; Three inmates tried to **make a run for it** during outdoor exercise today, but they were stopped before they were able to jump the fence.*

1.7. ФСГ «Функції шкіри та пов'язаних з нею структур»: *porcelain skin* 'skin that is very pale, smooth, and clear of blemishes and other imperfections' *Do you think this elaborate skincare routine will give me **porcelain skin**?; I'll never have **porcelain skin** like my sister – I have too many acne scars; gray hair* 'by extension, negative or undesired physical effects (such as hair that has lightened) due to being exceedingly worried, stressed, or upset by or about something or someone' *I'm getting **gray hair** from being around these screaming kids all day long; I'm going to get **gray hair** from my teenage daughter and all her wild behavior; I'm going to get **gray hair** from dealing with this stupid car breaking down all the time!*

2. ФСП «Структури організму»

2.1. ФСГ «Структури нервової системи»: *BB brain* 'a stupid person; a person seemingly with a brain the size of buckshot' *What **BB brain** left the door open?; bundle of nerves* 'a very nervous person' *I'm just a **bundle of nerves**. I wish this were over.*

2.2. ФСГ «Око, вухо та пов'язані з ними структури»: *eye socket* 'the non-technical name for orbit' *He had a fractured **eye socket**, which has left him with a*

squint; between the / (one's) ears 'In the head where the brain is (or should be)' *She seems nice enough, but I get the sense that she has nothing **between her ears**; Jake always goes out with really attractive guys that have nothing **between the ears**.*

2.3. ФСГ «Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні»: *(right) under someone's (very) nose* 'right in front of someone' *I thought I'd lost my purse, but it was sitting on the table **under my very nose**; How did Mary fail to see the book? It was **right under her nose**; dragon mouth* 'particularly foul-smelling breath' *I know I tend to have **dragon mouth** when I wake up, so I usually brush my teeth before I do anything else; My date was really attractive and very funny, but good lord, she had horrible **dragon mouth**; ram (something) down (one's) throat* 'to compel or physically force one to swallow an object' *I hate how doctors try to **ram pills down your throat** for even the tiniest of colds; The only way to get the dog to take his medication is to **ram it down his throat**.*

2.4. ФСГ «Структури серцево-судинної та дихальної систем»: *cockles of (one's) heart* 'the deepest part of oneself' *Thank you so much – your kind words really warmed the **cockles of my heart**; lung butter* 'thick green- or yellow-colored mucus that is produced as a result of a respiratory disease or infection and coughed up out of the mouth; phlegm' *My grandmother always kept a pack of tissues in her pocket that she could spit her **lung butter** into after she had a coughing fit; Look, I get it – you're sick. But at least have the decency to rinse the **lung butter** down the drain after you spit it into the sink!*

2.5. ФСГ «Структури, пов'язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою»: *on a full stomach* 'having just recently eaten to the point of being full' *Everyone knows you shouldn't go swimming **on a full stomach**, or you'll get horrible cramps!; poop chute* 'one's anal canal, including the rectum' *That food was so spicy that my whole **poop chute** was on fire when I went to the bathroom the next morning!; They're going to stick a camera up my **poop chute** to see if there's anything wrong with my intestines.*

2.6. ФСГ «Структури, пов'язані з уrogenітальною та репродуктивною системами»: *urine test* 'a test in which one's urine is analyzed for the presence of illicit drugs' *The company makes everyone take a **urine test** at the end of the week; You're going to have to pass these **urine tests** if you want to stay out of prison on parole; a bun in the oven* 'an unborn child growing in one's womb' *You're having a baby shower for Carla today? Wow, I didn't even know she had a **bun in the oven**; We were thinking about moving overseas this summer, but we had to shift course when we found out about our little **bun in the oven**; A: «Oh my gosh, you guys have another **bun in the oven**?». B: «Yep, and when she gets here, we'll have four kids under the age of four, which is only a bit terrifying to consider!».*

2.7. ФСГ «Структури, пов'язані з рухом»: *brain bucket* 'one's skull' *She received a knock to her **brain bucket** after she slipped on the stairs; tower head and shoulders above someone or something* 'to stand much taller than someone or something' *Bob **towers head and shoulders above both his parents**; The boys **towered head and shoulders above the walls** of the maze. They found their way around easily; on (one's) feet* 'literally, standing upright' *We've been **on our feet** for over an hour – let's*

find somewhere to sit for a while; beach body ‘a slender, toned physique that is especially attractive or appealing in a bathing suit’ *I’m hitting the gym in the hope of getting my **beach body** back in time for summer; I can’t pull off that skimpy purple bikini! You need a serious **beach body** for that.*

2.8. ФСГ «Шкіра та пов’язані з нею структури»: *skin and bone* ‘extremely thin or emaciated’ *I know the merger has been stressful, but have you been eating? Because you’re just **skin and bone** these days; bite (one’s) nails* ‘to chew on one’s fingernails and shorten them’ *I wish I didn’t **bite my nails**, but it’s been such a hard habit to try to break; My sister gets regular manicures to keep from **biting her nails**; widow’s peak* ‘a point in the hairline in the middle of one’s forehead’ *My sister has a **widow’s peak**; Does this haircut make my **widow’s peak** too noticeable?*

Висновки та перспективи дослідження. МКФ є зручним інструментом для опису цінності ‘здоров’я’ в англійській фразеології. З МКФ а) корелюють такі складники опрацьованої тематико-ідеографічної класифікації: ФСГ «Психічні функції» (ФСПГ «Глобальні психічні функції», «Глобальні психосоціальні функції», «Специфічні психічні функції», «Психомоторні функції», «Когнітивні функції вищого рівня»), ФСГ «Сенсорні функції та біль», ФСГ «Функції серцево-судинної, дихальної систем та системи крові», ФСГ «Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи», ФСГ «Урогенітальні та репродуктивні функції», ФСГ «Нервово-м’язові, кісткові та рухові функції», ФСГ «Функції шкіри та пов’язаних з нею структур» (ФСП «Функції організму») та ФСГ «Структури нервової системи», ФСГ «Око, вухо та пов’язані з ними структури», ФСГ «Структури, що беруть участь у голосоутворенні та мовленні», ФСГ «Структури серцево-судинної та дихальної систем», ФСГ «Структури, пов’язані з травною системою, метаболізмом та ендокринною системою», ФСГ «Структури, пов’язані з урогенітальною та репродуктивною системами», ФСГ «Структури, пов’язані з рухом», ФСГ «Шкіра та пов’язані з нею структури» (ФСП «Структури організму»); б) не корелюють: ФСГ «Функції голосу та мовлення», «Функції імунної системи» (ФСП «Функції організму») та ФСГ «Структури імунної системи» (ФСП «Структури організму»).

Перспектива дослідження – здійснити культурне кодування цінності ‘здоров’я’ в англійській фразеології.

Література

1. Алефіренко М. Теоретичні питання фразеології. Харків: Вища школа, 1987. 135 с. [Alefirenko M. Teoretychni pytannia frazeolohii. Kharkiv: Vyshcha shkola, 1987. 135 s.]
2. Арутюнова Н. Язык и мир человека. Москва: Языки русской культуры, 1999. 896 с. [Arutyunova N. Yazyk i mir cheloveka. Moskva: Yazyki russkoj kultury, 1999. 896 s.]
3. Выжлецов Г. Онтологическая аксиология: истоки и современность. *Вестник СПбГУ. Философия и конфликтология*. 2017. Т. 33. Вып. 3. С. 275–281. [Vyzhletsov G. Ontologicheskaya aksiologiya: istoki i sovremennost. *Vestnik SPBGU. Filosofiya i konfliktologiya*. 2017. T. 33. Vyp. 3. S. 275–281]
4. Космеда Т. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2000. 350 с.

- [Kosmeda T. Aksiolohichni aspekty prahmalinhvistyky: formuvannia i rozvytok katehoriі otsinky. Lviv: LNU im. I. Franka, 2000. 350 s.]
5. Краснобаєва-Чорна Ж. Вторинна знакова система ціннісної картини світу у фраземіці: монографія / за ред. А. Загнітка. Вінниця: ТОВ «Твори», 2020. 172 с.
[Krasnobaieva-Chorna Zh. Vtorynna znakova systema tsinnisnoi kartyny svitu u frazemitsi: monohrafiia / za red. A. Zahnitka. Vinnytsia: TOV «Tvory», 2020. 172 s.]
 6. Кунин А. Английская фразеология. Москва: Высшая школа, 1970. 344 с.
[Kunin A. Anglijskaja frazeologija. Moskva: Vysshaja shkola, 1970. 344 s.]
 7. Кунин А. Курс фразеологии современного английского языка. Москва: Высш. шк.; Дубна: Изд. центр «Феникс», 1996. 381 с.
[Kunin A. Kurs frazeologii sovremennogo anglijskogo jazyka. Moskva: Vyssh. shk.; Dubna: Izd. centr «Feniks», 1996. 381 s.]
 8. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я. URL: <https://moz.gov.ua/mkf> (дата звернення: 01.03.2022).
[International Classification of Functioning, Disability and Health. URL: <https://moz.gov.ua/mkf> (date of access: 01.03.2022)]
 9. Павленко Н. Гендерний компонент у структурі та семантиці фразеологічних одиниць сучасної англійської мови: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2017. 210 с.
[Pavlenko N. Hendernyi komponent u strukturi ta semantytsi frazeolohichnykh odynyts suchasnoi anhliiskoi movy: dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.04 «Hermanski movy». Zaporizkyi natsionalnyi universytet. Zaporizhzhia, 2017. 210 s.]
 10. Тодорова Н. Фразеологічні одиниці просторової семантики в українській та англійській мовах: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.17 – порівняльно-історичне і типологічне мовознавство. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2018. 224 с.
[Todorova N. Frazeolohichni odynytsi prostorovoi semantyky v ukrainskii ta anhliiskii movakh: dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.17 – porivnialno-istorychne i typolohichne movoznavstvo. Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. Lviv, 2018. 224 s.]
 11. Федіна О. Фразеосемантичне поле концепту *людина* в російській мові: функційно-прагматичний аспект: дис. ... канд. філол. наук (доктора філософії): спец. 10.02.02 «Російська мова» (035 – філологія). Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 2020. 235 с.
[Fedina O. Frazeosemantychne pole kontseptu liudyna v rosiiskii movi: funksiino-prahmatychnyi aspekt: dys. ... kand. filol. nauk (doktora filosofii): spets. 10.02.02 «Rosiiska mova» (035 – filolohiia). Dniprovskyi natsionalnyi universytet imeni Olesia Honchara, 2020. 235 s.]
 12. Ходжаєва О. Здоров'я як об'єкт вивчення у гуманітарних науках: теоретичні засади. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 19. Т. 1. С. 190–194.
[Khodzaieva O. Zdorovia yak ob'iekt vyvchennia u humanitarnykh naukakh: teoretychni zasady. *Zakarpatski filolohichni studii*. 2021. Vyp. 19. T. 1. S. 190–194]
 13. Baeva L. Values of Mediasphere and E-Culture. *Przegląd Wschodnioeuropejski*. 2017. VIII/1. P. 173–184.
 14. Fiedler Se. English Phraseology. A Coursebook. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 2007. 198 p.
 15. Moon R. Fixed Expressions and Idioms in English: A Corpus-Based Approach. London: Clarendon Press, 1998. 313 с.

Використані джерела

1. Siefring J. The Oxford Dictionary of Idioms. 2004. 352 p.
2. The Free Dictionary's Idioms dictionary. URL: <https://idioms.thefreedictionary.com/> (date of access: 01.03.2022).

THEMATIC-IDEOGRAPHIC MODELING OF THE VALUE OF 'HEALTH' IN ENGLISH PHRASEOLOGY

Olena Khodzhaieva

Department of Foreign Languages of Professional Communication, International Humanities University, Odesa, Ukraine.

Abstract

Background: At the present stage of development of society the study of values and value orientations has revived. In this aspect, the value of 'Health', in particular its representation in the phraseological fund of certain languages, occupies a central place as an actual object of research.

Purpose: To carry out thematic-ideographic modeling of the value of 'Health' in English phraseology based on the International Classification of Functioning, Disability and Health. Successful implementation of the goal involved solving the following tasks: 1) to determine the components of the thematic-ideographic paradigm of phraseological units with the semantics of 'health' / 'illness'; 2) to establish their correlation with the components of the International Classification of Functioning, Disability and Health; 3) to develop a thematic-ideographic classification of the value of 'Health' in English phraseology.

Results: The following components of phraseology that correlate with it are singled out: PhSF «Body functions» (PhSG «Mental functions», «Sensory functions and pain», «Functions of the cardiovascular, respiratory and blood systems», «Functions of the digestive system, metabolism and endocrine system», «Urogenital and reproductive functions», «Neuro-muscular, bone and motor functions», «Functions of the skin and related structures») and PhSF «Structures of the body» (PhSG «Structures of the nervous system», «Eye, ear and related structures», «Structures involved in voice formation and speech», «Structures of the cardiovascular and respiratory systems», «Structures associated with the digestive system, metabolism and endocrine system», «Structures associated with the urogenital and reproductive systems», «Structures associated with movement», «Skin and Associated Structures»).

Discussion: The International Classification of Functioning, Disability and Health is a convenient tool for describing the value of 'Health' in English phraseology. The prospect of the research is to carry out cultural coding of the value of health in English phraseology.

Keywords: thematic-ideographic modeling, phraseosemantic field, phraseosemantic group, phraseosemantic subgroup, value picture of the world, value of 'Health'.

Vitae

Olena Khodzhaieva is graduate student of the Department of Foreign Languages of Professional Communication, International Humanities University, Odesa, Ukraine. Her areas of research interests include English phraseology, linguoculturology, psycholinguistics.

Correspondence: khodzhayeva5555@gmail.com

Надійшла до редакції 08 квітня 2022 року
Рекомендована до друку 22 квітня 2022 року